

CIBERESPÈCIES

BUTLLETÍ ELECTRÒNIC DEL SERVEI DE PROTECCIÓ D'ESPÈCIES

ÈPOCA III

OCTUBRE 2018 NÚM. 1

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA

APROVAT EL DECRET DE PROTECCIÓ DE LA POSIDÒNIA A LES BALEARS

ESTRATÈGIA DE GESTIÓ DE LA VESPA ASIÀTICA
A MALLORCA • LA NONETA COLONITZA ILLES
DES RATITZADES

ÍNDEX DE CONTINGUTS

PRESENTACIÓ: EL CIBERESPÈCIES RECUPERA ACTIVITAT I DESITJA LECTORS!	1
NOTÍCIES DE VEGETALS	2
Novetats sobre els Arbres Singulares	2
Aprovat el decret de protecció de la posidònia a les Balears	3
ACTUALITAT ANIMAL	4
Tercera campanya de control d'ofidis invasors a Eivissa i Formentera	4
Moscard tigre a les Illes Balears	6
Reubicació de dues de les darreres nacs vives a Mallorca	6
Novetats sobre la gestió de la tortuga mora	8
Estratègia de gestió de la Vespa asiàtica a Mallorca	9
Plans de conservació de grans rapinyaires	10
Establiment de parcel·les de seguiment de la reproducció del virot petit a Cabrera	11
La noneta colonitza illes desratitzades	12
PRIMÍCIES DEL PROJECTE ARES	12
Presentem ARES: Pla d'Actuacions per a la Recuperació d'Espècies Silvestres	12
Nova temporada de seguiment de plantes rares al Puig Major... i en fan onze!	14
Nou recompte de la població de l'orquídia de Prat a s'Albufera	15
Trobada sobre invertebrats marins a Palma	16
Peritats set nuclis zoològics a Balears	16
Zones humides artificials per acollir aus aquàtiques amenaçades	17

Portada: *Posidonia oceanica* © Manu san Fèlix

Edita: Servei de Protecció d'Espècies, Govern de les Illes Balears

Plana web: <http://especies.caib.es/>

Adreça: C/ Gremi de Corredors, 10 (Polígon Son Rossinyol) - 07009 Palma

Telèfon 971784956 - Fax 971176967 - adreça electrònica: especies@dgcapea.caib.es

Coordinació de la publicació: Carlota Viada i Josefina Maestre (Projecte ARES-SEO/BirdLife)

Maquetació: MOEBO.es

© Govern de les Illes Balears

Si vols rebre el *Ciberespècies*, envia un missatge a especies@dgcapea.caib.es amb el teu nom i adreça electrònica.

Si vols consultar els *Ciberespècies* anteriors entra aquí: <http://www.caib.es/sites/proteccioespecies/ca/ciberespecies-75778/>

EL CIBERESPÈCIES RECUPERA ACTIVITAT I DESITJA LECTORS!

© Servei de Protecció d'Espècies

Vivim a l'era de la informació. Avui més que mai, hem de compartir dades i hem de mantenir l'atenció i l'interès dels ciutadans ja que les administracions gestionem amb els recursos que generen els impostos. Les persones volen, i tenen el dret de, conèixer com utilitzem els medis que la societat posa en les nostres mans, i sobre tot, els resultats que s'aconsegueixen.

L'administració de la biodiversitat no pot reduir-se a un sistema burocràtic de generació i tractament d'informació virtual, ni a un mecanisme purament normatiu i repressiu de les actuacions dels particulars. És imprescindible implicar-se amb accions positives en favor de les espècies, promoure sinèrgies amb la societat civil, informar de les actuacions, dels èxits i dels resultats menys favorables i ser receptius a propostes i suggeriments que venguin dels ciutadans interessats.

Aquest és el sentit del Ciberespècies, una publicació informàtica que va néixer l'any 2005 i es va mantenir fins al 2012 (27 números). Un segon intent el 2014 no va tenir con-

tinuïtat, però avui podem confiar en una millor regularitat, ja que l'edició i distribució del butlletí forma part de les actuacions contractades per la Conselleria a SEO/BirdLife, dins del projecte Actuacions de Recuperació d'Espècies Silvestres (ARES) entre el 2018 i el 2020.

L'estímul més important per què la nova època sigui pròspera és l'atenció dels lectors. En aquest sentit, vos convidem a reaccionar a la publicació, a proposar nous temes a comunicar i a estendre la xarxa de possibles interessats proposant a potencials lectors la subscripció electrònica al butlletí, gratuïta i sense compromís.

Servei de Protecció d'Espècies: d'esquerra a dreta i d'alt a baix: Joan Mayol, Jorge Moreno, Rafel Mas, Pilar Canet, Emma Arqués, Eva Moragues i Irene Garneria

Joan Mayol
Cap del Servei de Protecció d'Espècies

NOTÍCIES DE VEGETALS

NOVETATS SOBRE ELS ARBRES SINGULARS

En els darrers mesos s'han dut a terme diverses actuacions de conservació i condicionament d'Arbres Singulars Catalogats. Entre les més destacables hi ha les següents:

CONDICIONAMENT DE LA FIGUERA BLANCA DEN MESTRE. FORMENTERA

© Servei de Protecció d'Espècies

Na Blanca den Mestre, és una de les més famoses figueres "estalonades" de Formentera. El Servei de Protecció d'Espècies va encarregar a la Cooperativa del Camp de Formentera la seva poda de sanejament i condicionament. L'estructura per mantenir l'enorme capçada és artificial, feta amb la tècnica tradicional dels puntals o estalons. S'eliminà un 40% de brancom, que estava afectat per diferents agents: atac d'escarabats, corcs, cucs barrinadors, mossegades de rata, fongs, entrecreuaments excessius que impediè l'arribada de l'aire i de la llum. A més, es va restaurar el sistema d'estalonnement millorant gran part dels estalons.

CAIGUDA I AUGE D'UN ARBRE SINGULAR, ELS PINS VERS DE PLANÍCIA

Una forta ventada va fer caure un dels Pins Vers catalogats de Planícia. La tendència actual és deixar *in situ* els arbres singulars que moren o cauen, col·locant estructures de suport o deixant els troncs a terra. En aquets cas es va deixar gran part del fust al mateix lloc i perquè es conservi el major temps possible, es va eliminar tota l'escorça que n'afavoriria la degradació. Un gran bloc de tronc es va transformar en un banc d'una sola

© Servei de Protecció d'Espècies

peça. El banc s'ha situat a Sa Tanca Gran de la finca, orientat cap a la mar. S'han volgut posar en valor les restes d'un espectacular exemplar, intentant que perduri en el temps.

CONDICIONAMENT DE L'ALZINA GROSSA

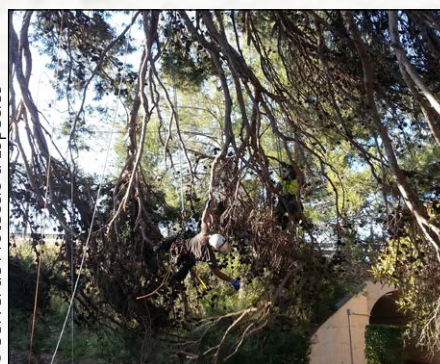
L'Alzina Grossa (*Quercus ilex*) és un imponent exemplar catalogat situat a Es Mercadal, Menorca. Aquest arbre presentava multitud de branques seques, situades a gran alçada i amb risc de caiguda, cosa que suposava un perill pels visitants. El sotabosc, excessivament dens, impedia que es pogués expandir correctament i competia amb l'alzina, tant per l'espai com pels nutrients. Es dugueren a terme diferents actuacions: una estassada del sotabosc i una poda de sanejament de branques, que donen aire nou i pas de llum.

© Servei de Protecció d'Espècies

TANCAMENT DEL PI DES CAÜLLS I PODA PER FRACTURA

Una branca amb una esqueixada obligà a dur a terme una Avaluació visual de l'Estat de l'Arbre (EVA) d'aquest gran pi blanc (*Pinus halepensis*) de Marratxí (Mallorca). S'intervingué per alleugerir-ne el pes i la poda es va fer per fractura, imitant la ruptura natural de branques de

petit diàmetre. A més la branca es va assegurar amb una corda tensora dinàmica. S'afegí un tancament dissuasori amb barres i corda per evitar el pas de visitants baix la copa de l'arbre, per seguretat.

APROVAT EL DECRET DE PROTECCIÓ DE LA POSIDÒNIA A LES BALEARS

© M. Bardolet

El passat 28 de juliol el Consell de Govern va aprovar el Decret 25/2018 sobre conservació de la *Posidonia oceanica* a les Illes Balears. Conclou així un tràmit que es va iniciar mitjançant la Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, de 31 de gener de 2017, per la qual s'ordena que se substanciï la consulta pública a la ciutadania prèvia a la redacció del projecte normatiu sobre la protecció de la Posidonia oceanica a les Illes Balears.

Al llarg d'aquest període el decret ha estat objecte d'un extens procés d'informació pública que potser ha estat el que més aportacions ha rebut durant aquesta legislatura.

Balears és la comunitat autònoma amb una major superfície d'alguers de *P. oceanica*, concretament un 50% del total inventariat a l'Estat, el que dóna una idea del seu bon estat de conservació. A més, el 40% d'aquests es troben dins àrees incloses a la Xarxa Natura 2000.

En l'actualitat l'increment d'usos i activitat humanes que afecten a les nostres aigües, tant de terra (emissaris, construcció) com des de la mar (pesca, navegació recreativa), fan necessària una regulació que compatibilitzi l'existència d'activitats humanes amb la protecció de l'espècie i els ecosistemes.

El Reial Decret 139/2011, de 4 de febrer, per al desenvolupament de la Llista d'espècies silvestres en règim de protecció especial i del Catàleg espanyol d'espècies amenaçades, va incloure *Posidonia oceanica* al Llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial. La protecció legal de la

posidònia com a espècie silvestre té per objecte garantir el seu estat de conservació favorable.

Per altra banda, la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat contempla un possible règim d'excepcions que s'ha de desplegar reglamentàriament. A més, la norma que la inclou al Llistat preveu explícitament que les comunitats autònomes puguin reglamentar les operacions d'ancoratge d'embarcacions o altres.

Totes aquestes raons recomanaven desenvolupar per part de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears els mecanismes per regular i, sempre que sigui possible, compatibilitzar l'obligació de conservar aquests ecosistemes amb la de permetre unes activitats que ja sigui per la seva necessitat, utilitat, importància econòmica o fins i tot pel seu valor cultural, justifiquin la seva existència enfront de les afeccions que poguessin suposar per ecosistemes.

El desenvolupament d'aquesta norma suposa un avanç i un precedent en la conservació de les nostres costes ja que no existeix en l'actualitat cap altra comunitat autònoma de la Mediterrània espanyola que hagi desenvolupat aquesta normativa.

S'han valorat alternatives diferents, des de la no regulació específica fins a una regulació detallada per zones i activitats.

En el cas de la primera suposaria una indefensió cap a la ciutadania ja que no existiria una interpretació unificada de les normes actuals i la seva aplicació tindria un grau de subjectivitat perjudicial tant per als usuaris com per a les autoritats competents en l'aplicació de la normativa.

La solució d'abordar cada cas en la legislació aplicable a cada àrea (Xarxa Natura, Costes, protecció d'espècies, etc.) suposaria una complicació major, donada la ja esmentada gran extensió d'alguers (650 km²) i la seva àmplia distribució.

Una norma específica que abasti tots els vessants d'aquesta problemàtica era la resposta més adequada i raonable a una qüestió com la que ens ocupa, a més que suposa reconèixer la importància i preocupació que per a l'administració té la protecció de la nostra naturalesa i les necessitats de la nostra població.

S'obre ara un procés de desenvolupament de la norma, que exigeix l'elaboració d'inventaris d'impactes, de cartografia i de mesures de vigilància, seguiment de l'estat de conservació i sensibilització, entre d'altres, algunes de les quals ja s'han posat en marxa directament a través de la Administració i mitjançant projectes finançats amb l'Impost de Turisme Sostenible.

ACTUALITAT ANIMAL

TERCERA CAMPANYA DE CONTROL D'OFIDIS INVASORS A EIVISSA I FORMENTERA

Des del passat mes de març s'han reiniciat les tasques de control d'ofidis a les illes d'Eivissa i Formentera. La present campanya és la tercera que realitza des del Govern a través del COFIB i amb la participació dels dos consells insulars d'Eivissa i Formentera, així com dels agents de medi ambient.

Encara és molt aviat per valorar els primers resultats però aquesta campanya s'inicia amb l'esperança de poder comprovar si després de les captures dels anys anteriors i especialment de 2017 es confirma, tal com apuntaven les dades, un cert desgast de les poblacions.

RESULTATS GENERALS A LES PITIÜSES

A nivell general, tenint en compte únicament les captures del COFIB a les dues illes, s'han obtingut les següents dades:

2016			2017			Rend. total 2017/18
Captures	Esforç de trampeig (*)	Rendiment	Capt.	Esforç de trampeig (*)	Rendiment	
639	20009	0,0319	1951	71469	0,0273	-14,4 %

(*) Esforç de trampeig indicat com a nombre de trampes per nombre de dies que ha estat activada cada trampa.

Com es pot observar, les captures s'han triplicat (augment d'un 305%), així com l'esforç de trampeig (357%), però el rendiment global ha disminuït (-14,4%), el que ens avança la possibilitat que comenci a detectar un descens de les poblacions d'ofidis.

Altres dades d'interès que es desprenen dels resultats és el període de màxima captura en els paranyes. Referent a això, el 80% de les captures es realitzen entre els mesos d'abril i agost- ambdós inclosos-, i dins d'aquest període el 45% entre maig i juny.

EL CAS PARTICULAR DE FORMENTERA

En aquest cas el nombre de captures entre 2016 i 2017 igualment s'ha triplicat (+ 315%), alhora que l'esforç de trampeig s'ha gairebé quintuplicat (468%), el que fa que en comparar el rendiment aquest sigui molt menor en 2017 (-32'5%), el que sembla confirmar també el desgast de la població d'ofidis.

2016			2017			Rend. total 2016/17
Captures	Esforç de trampeig (*)	Rendiment	Capt.	Esforç de trampeig (*)	Rendiment	
314	7.866	0,040	992	36835	0,027	-32,50 %

(*) Esforç de trampeig indicat com a nombre de trampes per nombre de dies que ha estat activada cada trampa.

A més, en el cas de Formentera tenim la certesa d'estar actuant sobre la totalitat de la població d'ofidis, que se troba localitzada a La Mola i a un polígon concret (independentment que aquest any sigui una mica més gran, 321-486 ha). La població ha quedat envoltada d'una xarxa de gàbies sentinella en les què, de moment, no s'ha detectat cap captura al llarg de tota la campanya.

Aquest any i el 2019 està previst incrementar encara més l'esforç de captures, el que serà possible gràcies al suport del Ministeri de Transició Ecològica a un projecte d'eradicació d'espècies invasores.

Continuarem informant

SERP BLANCA

Culebra de escalera (*Rinechis scalaris*)

ESPECIE INVASORA NO PELIGROSA INVASIVE SPECIE NOT DANGEROUS

Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca

Consell Insular de Formentera

cofib

CONSEJO DE MEDIO AMBIENTE DE LA REINA, 10015 SANT JOAN DE VADUERS

SI LA VEUS, PER FAVOR AVISA A L' 112 SOS

Delimitació de l'àrea de trampeig on es troba concentrada la població d'ofidis de Formentera.

Ubicació dels paranyes de captura d'ofidis a Formentera. En blanc, s'indica la ubicació de les gàbies sentinelles, al perímetre del polígon de presència de La Mola.

MOSCARD TIGRE A LES ILLES BALEARS

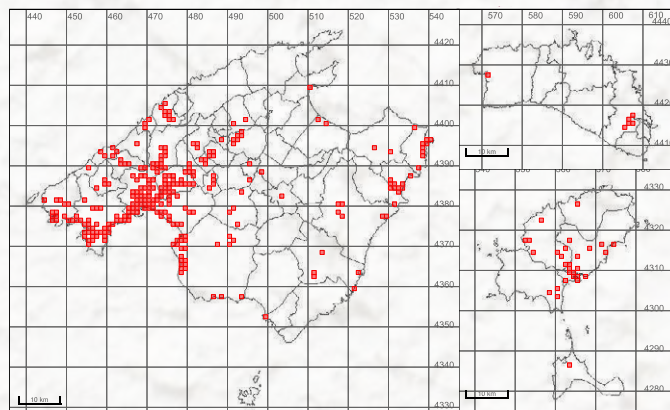
El moscard tigre (*Aedes albopictus*) és present a les Illes Balears des de l'any 2012. La primera detecció es va produir l'any 2012 al municipi de Bunyola. Des d'aleshores, la seva expansió ha estat molt ràpida, actualment és present també a Menorca, Eivissa i Formentera.

L'any 2017, en el marc d'un projecte amb la col·laboració de la Fundació La Caixa, s'ha realitzat un estudi de presència de moscard tigre a les Illes Balears, per tal d'establir la seva distribució actual.

Amb aquesta finalitat, es varen instal·lar 112 trampes d'oviposició a nou municipis: Palma, Calvià, Felanitx, Manacor, Banyalbufar, Andratx, Puigpunyent, Marratxí i Capdepera. 80 d'elles varen donar resultats positius (un 71.42% del total), evidenciant una alta presència de l'espècie als municipis estudiats. Aquestes dades es varen incorporar al Bioatles, afegint nous punts a la distribució d'aquest moscard a Mallorca.

Paral·lelament, es va iniciar un programa de captura d'adults a 10 municipis, incloent, a més de Mallorca, municipis de Menorca, Eivissa i Formentera. Tots els punts de mostreig varen donar positiu excepte el d'Eivissa, a Vila.

En total, amb aquest projecte es varen aportar un total de 89 punts positius a la cartografia de presència de moscard tigre a Balears.

Distribució actual del moscard tigre a les Balears segons les darreres dades aportades pel projecte

Femella de moscard tigre. Font: Wikipedia

REUBICACIÓ DE DUES DE LES DARRERES NACRES VIVES DE MALLORCA

El passat mes de juny, la Conselleria de Medi Ambient en col·laboració amb el Centre Oceanogràfic de Balears de l'Institut Espanyol d'Oceanografia (COB-IEO) ha procedit a la translocació de dos individus de nacra (*Pinna nobilis*), des de Cala Blava fins a una zona de reserva integral dins del Parc Nacional de l'arxipèlag de Cabrera. Es tracta de dos dels tres únics exemplars vius en el medi natural dels que es té constància a Mallorca.

Arribada a Cala Blava per retirar les nacres.

Rescat i preparació dels exemplars.

MESURA D'EMERGÈNCIA

La nacra està patint un greu procés d'extinció en aigües de la Mediterrània occidental, iniciat a finals de 2016. Pràcticament ha desaparegut de la costa Mediterrània espanyola, a excepció de Catalunya on, fins a la data, han resistit, tot i que les dades apunten que el procés serà similar en breu termini al sofert en la resta de les nostres costes.

© Rubén Casas

Transport al Parc Nacional de l'arxipèlag de Cabrera.

© Rubén Casas

Trasllat a la nova ubicació.

En el cas de Mallorca tan sols es tenien localitzats 5 individus supervivents, i per tant aparentment resistents a la malaltia, un al Parc Nacional de Cabrera, un altre a la Colònia de Sant Jordi, un altre a Porto Petro i dos a Cala Blava.

Després d'una reunió de coordinació amb experts de la matèria de l'IEO, UIB, IMEDEA i Conselleria de Medi Ambient es va decidir que l'opció del trasllat de tots els exemplars a un mateix punt podria ser l'única alternativa per afavorir la reproducció i protecció d'aquests individus. El lloc més adequat és sens dubte el Parc Nacional de Cabrera on, a més, es disposa d'estudis científics previs.

Encara que això no garanteix la seva supervivència i reproducció, és evident que la ubicació en una zona controlada de reserva sense accés públic augmenta les opcions de supervivència per a aquests exemplars. No obstant, les amenaces naturals, començant per la pròpia malaltia i la presència de depredadors, són part d'un escenari que no podem controlar al 100%. De fet tenim l'exemple d'un dels individus, el de la Colònia de Sant Jordi, que es va perdre abans de ser trasplantat, possiblement, a jutjar per l'estat de les valves, a causa de l'atac d'un pop, segons ens va comunicar E. Álvarez del IEO de Balears. Per tal d'evitar-ho, està previst instal·lar protectors individualitzats contra depredadors a cada exemplar viu.

OPERATIU AMB ÈXIT

D'aquesta manera, coordinat des del Servei de Protecció d'Espècies de la Conselleria de Medi Ambient, el passat juny es va procedir al trasllat dels dos exemplars de Cala Blava al Parc Nacional de Cabrera.

Les tasques d'extracció i reubicació van ser realitzades per personal expert de l'IEO. Per a l'operatiu tècnic es va comptar amb dues embarcacions del Govern i les seves respectives tripulacions, una pneumàtica de la Reserva Marina des Migjorn, que va realitzar el trasllat des de Cala Blava fins a la Colònia de Sant Jordi, i una altra del Parc Nacional que va traslladar i va donar suport a la resta de l'operació a Cabrera. Part del material per al trasllat va ser aportat per la Fundació Palma Aquarium. L'operatiu es va iniciar a primera hora del matí i es va perllongar durant més de 12 hores.

D'aquesta manera els tres individus que fins al moment s'han detectat vius es troben ara al Parc Nacional, on les esperances de supervivència són, tot i que limitades, almenys majors a les que tenien en zones amb forta presència humana en els mesos d'estiu. Cal no oblidar que els individus traslocats es trobaven, a més, a poca profunditat, el que els feia molt vulnerables.

Els exemplars traslocats havien estat localitzats per un particular. Des de l'administració volem agrair la contribució de totes les persones que col·laboren a nivell particular i animar a tots aquells que bussegen en les nostres aigües que, en cas de detectar qualche exemplar viu, ho comuniquin el més aviat possible a l'IEO, IMEDEA, Conselleria de Medi Ambient o als Observadors del Mar.

© Rubén Casas

Protecció anti depredadors.

NOVETATS EN LA GESTIÓ DE LA TORTUGA MORA

Se sap que la tortuga mora (*Testudo graeca*) va ser introduïda a les Balears amb l'arribada de l'home ja que no s'ha trobat al registre fòssil. El seu origen és nord-africà i, tot i no ser autòctona, està catalogada com a Vulnerable tant al catàleg nacional com al balear, la qual cosa implica l'elaboració d'un pla de conservació.

A les illes Balears només hi ha una població ben establerta, al sud-oest de l'illa de Mallorca. A Formentera sembla que ja només és present de manera molt reduïda i sense dades concloents fins ara, i a Eivissa sembla trobar-se extinta.

Les principals actuacions de conservació d'aquesta espècie consisteixen en l'acollida d'exemplars als centres de recuperació, cria en captivitat i alliberament dels exemplars al seu hàbitat.

Des de l'any 2003, han ingressat més de 3.000 exemplars de tortuga mora al COFIB. Se n'han alliberat prop d'un mil·lenar entre 2013 i 2017 a diferents localitats de Calvià. Enguany, s'ha fet un primer alliberament de Tortuga mora a la finca

© I. Garneria

El Dr. Samuel Pinya (UIB), pren mesures abans d'alliberar les tortugues.

pública d'Es Galatzó, a la zona d'Es Capdellà (Calvià), el 3 de maig. Es varen alliberar 57 exemplars adults i 133 de juvenils, tots ells provinents de les instal·lacions del COFIB.

© Patxi Blasco

Exemplar adult de Tortuga mora alliberat a la Finca de Galatzó el 03/05/2018.

ESTRATÈGIA DE GESTIÓ DE LA VESPA ASIÀTICA A MALLORCA

La vespa asiàtica (*Vespa velutina nigrithorax*), va ser detectada a Mallorca per primera vegada al municipi de Sóller l'any 2015. Tres anys més tard, la seva distribució afecta a 10 municipis de Mallorca ocupant una superfície total d'unes 100.000 ha.

El primer niu es va detectar el mes d'octubre del 2015, època en què la casta reproductora s'ha desenvolupat, per la qual cosa era d'esperar que l'any següent es formessin altres nius, fet que malauradament, es va confirmar.

L'any 2016, amb la confirmació que l'espècie estava en expansió, es va fer una primera campanya de trampeig, amb la col·locació de 141 trapes. Aquesta campanya es va iniciar el mes de setembre i va permetre detectar i eliminar 9 nius. L'any següent la campanya de trampeig es va iniciar el mes de maig i es varen col·locar unes 300 trapes. El total de nius detectats i eliminats el 2017 va ser de 20.

A Mallorca, tots els nius que es detecten són retirats i congelats per al seu posterior estudi per part del laboratori de zoologia de la UIB.

La velocitat d'expansió de la vespa asiàtica a Mallorca durant aquests anys és d'aproximadament 10 km anuals, molt inferior a la observada a la península ibèrica, estimada en uns 50 km anuals.

Seguint les recomanacions de l'estratègia de gestió, control i possible eradicació de la Vespa asiàtica del Ministeri de Medi Ambient, l'any 2018 s'ha realitzat un trampeig de primavera amb la col·locació de 550 trapes. Les trapes s'han col·locat prioritàriament a les zones on s'han trobat nius a les campanyes anteriors, però també a l'àrea de probable

© Rubén Casas

Detall d'obreres de *Vespa velutina nigrithorax* al seu niu.

presència calculada a partir del ritme d'expansió observat a anteriors campanyes. Aquestes trapes, que contenen un líquid atraient dolç, capturen tant les obreres com les reines que, una vegada hi entren per alimentar-se, no poden sortir. D'aquesta manera, durant la primavera de 2018 s'han capturat 9 reines. La captura de reines és important perquè implica que s'ha evitat la formació de nius.

A partir del mes de juny les captures són d'obreres. Aquests positius indiquen les zones on hi ha presència de nius per tal de començar la seva recerca, que es fa mitjançant esqueres de peix. El peix és utilitzat per les obreres com aliment proteic per a les seves larves. L'observació directa de la direcció del vol ens permet localitzar els nius. Aquesta temporada s'ha localitzat fins el moment un únic niu de *Vespa velutina*, la qual cosa, si es confirma a final de temporada, implicaria que aquesta espècie invasora es troba en clara regressió gràcies als esforços de control portats a terme des de la primera detecció l'any 2015.

Exemple de col·locació d'una trampa de primavera amb atraient dolç.

PLANS DE CONSERVACIÓ DE GRANS RAPINYAIRES

MÉS VOLTORS QUE MAI

En el marc del Pla de Maneig del Voltor negre (*Aegypius monachus*) es du a terme el seguiment de la nidificació i l'èxit reproductiu a Mallorca, en concret control de l'ocupació de territoris i nius, postes i seguiment de l'èxit reproductor (vol del poll). Enguany els Agents de Medi Ambient han visitat 59 nius. S'han ocupat 38 territoris i s'han realitzat un mínim de 33 postes. Les condicions climàtiques, un tant adverses i fluctuants, han fet que només 26 polls hagin tirat endavant. Així i tot aquesta és una bona xifra i per tant es tracta d'un any bo, amb una productivitat pròxima a la de l'any passat.

També es fa el seguiment del voltor lleonat (*Gyps fulvus*), arribat el 2008 i que cria des del 2013 als penyals de la Serra. Enguany hi ha hagut 14 parelles que han realitzat posta i han tirat endavant entre 11 i 12 polls. Aquestes xifres estan més o menys dins la mitjana d'anys anteriors.

© Servei de Protecció d'Espècies

SEGUIMENT D'ÀGUILA PEIXATERA (*Pandion haliaetus*)

El seguiment d'aquesta espècie es fa mitjançant visites al llarg de la primavera i estiu, per terra o mar. En una primera visita s'intenta detectar l'ocupació del territori, posteriorment l'ocupació del niu i la realització de postes. Finalment es cerca determinar l'èxit reproductiu de cada niu determinant el nombre de polls de cada niu.

A Mallorca al 2018 hi ha hagut un mínim de 12 nius ocupats, dels quals 10 han tret polls, i s'ha pogut constatat la producció d'un mínim d'14 polls en total. Enguany s'han pogut marcar dos polls amb anella metàl·lica i anella de PVC de lectura a distància. A Cabrera han estat presents als set territoris coneguts, però l'èxit reproductor ha estat molt baix. A Menorca es mantenen quatre o cinc parelles, seguides pels ornitòlegs locals. A Eivissa la situació és ben interessant, hem passat de tenir una parella reproductora a tenir enguany una segona

que ha fet niu, però cap de les dues ha aconseguit treure cap poll. En el seguiment de la reproducció d'aquesta espècie han intervingut els Agents de Medi Ambient de cada una de les illes i tècnics de la Conselleria de Medi Ambient.

© Servei de Protecció d'Espècies

SEGUIMENT I MARCATGE DE LA MILANA (*Milvus milvus*) A MALLORCA

Els Agents de Medi Ambient han dut a terme, com cada any, el seguiment de nius de milana a l'illa de Mallorca. De les aproximadament 178 localitzacions de nidificació conegudes, moltes d'elles nius antics, històrics i ja abandonats, s'ha fet seguiment i control d'uns 60 nius, 40 dels quals han estat ocupats, entre les comarques de la Serra de Tramuntana i la Marina de Lluçmajor. Només s'ha pogut confirmar la reproducció a 28 nius, en els quals s'han vist o escoltat polls. El resultat final ha estat una producció d'un mínim de 48 polls, però es tracta d'una mostra parcial.

A més a més, els Agents de Medi Ambient, han comptat amb l'ajuda del Grup Balear d'Ornitologia i defensa de la Naturalesa (GOB) per marcar 18 polls amb anella metàl·lica, dels quals 16 també han estat identificats amb bandes alars de lectura a distància. A més, s'han col·locat radioemissors GPS-GSM a 12 exemplars.

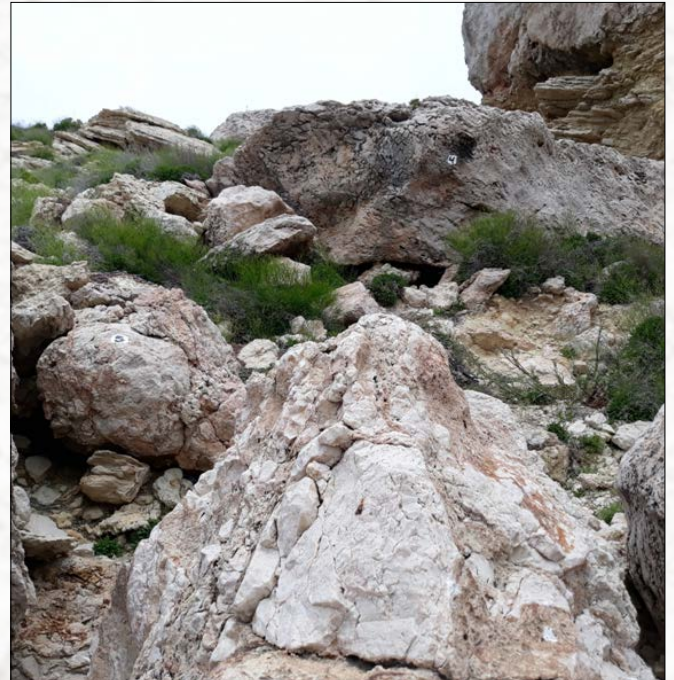
© Servei de Protecció d'Espècies

ESTABLIMENT DE PARCEL·LES DE SEGUIMENT DE LA REPRODUCCIÓ DEL VIROT PETIT A CABRERA

En l'àmbit del projecte "Ales de la mar", dins del Pla de Conservació d'Aus Marines (Pla Lilford), s'han establert unes parcel·les de seguiment de la reproducció del virot petit (*Puffinus mauretanicus*) al Parc Nacional marítim-terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera. L'objectiu d'aquestes tasques és poder conèixer l'evolució de la població reproductora de l'espècie any rere any i veure la tendència poblacional.

Per això s'han establert dues parcel·les a l'illa des Conills, amb un mínim de 10 i 40 nius respectivament, que han estat situats i marcats. Per definir aquestes parcel·les s'han tengut en compte una sèrie de criteris com que es pugui desembarcar on estan situats els nius i siguin fàcilment accessibles, que els límits siguin clars, i que la parcel·la tenguin la menor extensió possible amb la major quantitat possible de nius.

Els nius han estat marcats sobre el terreny i també s'han geo-referenciat amb GPS, i s'han inspeccionat a fons per veure la seva ocupació, evidències de nidificació, restes, olor, etc. Aquesta tasca permetrà un seguiment sistemàtic en el futur.

© Servei de Protecció d'Espècies

© Sebastià Torrens

LA NONETA COLONITZA ILLES DESRATITZADES

Un èxit de conservació detectat gràcies al projecte d'aus marines finançat per l'impost de turisme sostenible.

La Noneta (*Hydrobates pelagicus*) és una petita au marina que sols s'acosta a terra per nidificar i és molt vulnerable als atacs de rates, fins al punt que les colònies de cria s'assenten exclusivament a illes sense rosegadors. És un animal exclusivament nocturn a terra i difícil d'observar, ja que viu sempre mar endins i és diminut i mal de veure.

En el curs del desenvolupament dels treballs de conservació d'aus marines, finançats per l'Impost de Turisme Sostenible i desenvolupats per l'empresa Tragsa per encàrrec de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, s'ha pogut detectar nius d'aquesta espècie, per primera vegada a l'illa dels Conills i a l'illa de Ses Rates del Parc Nacional de Cabrera. A totes dues illes hi havia hagut presència de rata negra (*Rattus rattus*), des de temps immemorial (de fet, el topònim de la segona és revelador). Ja fa alguns anys, el Parc Nacional va promoure l'eradicació d'aquest mamífer, mitjançant raticida, com s'ha fet a moltes illes del món. El resultat ha estat molt positiu, i en concret l'assentament de les nonetes constitueix un indicador de la qualitat ambiental recuperada per aquests illots. La nidificació de la noneta és coneguda a altres illes de Cabrera on mai hi ha hagut rates, on també s'ha constatat un cert increment demogràfic de l'espècie.

Els experts destaquen que la colonització de noves localitats per part de les nonetes és un fenomen inèdit a les Balears,

© Miguel Gomila

La noneta té un magnífic sentit de l'olfacte, basat en uns tubs nasals sobre el bec, molt característics.

i indica el seu bon estat de conservació, el qual pot millorar encara més en disposar d'illes favorables a la reproducció. Fins avui, mai s'havia detectat l'aparició de noves colònies d'aquesta au marina tan singular, de manera que la seva expansió és una notícia molt positiva per a la conservació de la biodiversitat mediterrània.

PRIMÍCIES DEL PROJECTE ARES

PRESENTEM ARES: PLA D'ACTUACIONS PER A LA RECUPERACIÓ D'ESPÈCIES SILVESTRES

Millorar l'estat de conservació d'algunes espècies silvestres de fauna i flora de les Illes és l'objectiu conjunt del Servei de Protecció d'Espècies de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, y la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO/BirdLife), a qui s'ha contractat el Projecte d'Actuacions per a la Recuperació d'Espècies Silvestres (ARES) per a dur a terme diferents plans de gestió, fins al 30 de novembre de 2020, per un import de 451.379,91 euros.

En aquest projecte, presentat públicament el dia 7 de juny pel conseller Vicenç Vidal, el director general d'Espais Naturals i Biodiversitat, Miquel Mir, el cap de Protecció d'Espècies, Joan Mayol, i Asunción Ruiz i Carlota Viada, Directora Executiva i Secretària General de SEO/BirdLife, respectivament, es comptarà amb diferents col·laboradors locals i voluntaris per ajudar a dur a terme els plans prevists.

A l'acte, el conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, Vicenç Vidal, va dir que "es tracta d'un contracte que garantirà

tot el que és la conservació de diferents espècies des del punt de vista de la planificació, és a dir, des de generar el coneixement necessari per saber quins són els perills que han d'afrontar aquestes espècies o en quin estat es troben. És un pas important per tornar a recuperar tot el que van ser els plans de conservació i gestió".

Entre d'altres, ARES preveu la redacció i aplicació de tres plans sobre la flora amenaçada: un sobre la flora de la serra de Tramuntana de Mallorca, un altre pla per al litoral de l'illa i un altre per a Menorca. A més, es vol donar continuïtat al Pla Font i Quer, que –recordem– treballa per a recuperar i assegurar la conservació de denou espècies de flora pitjusa amenaçades, fins ara finançat amb 248.000 euros dels fons procedents de l'impost del turisme sostenible.

Seguint amb la gestió de flora, també es volen protegir les orquídiades catalogades com a amenaçades, concretant unes localitzacions i elaborant un cens dels efectius de cadascuna

© Servei de Protecció d'Espècies

Presentació pública del projecte ARES, amb el Conseller de Medi Ambient, la Directora Executiva de SEO/BirdLife y en Cap del Servei de Protecció d'Espècies a la taula, d'esquerra a dreta.

d'aquestes espècies, per tal d'identificar els factors d'amenaça i valorar-ne la necessitat de conservació *in situ*, és a dir, en el mateix terreny, i *ex situ*, en jardins botànics o bancs de llavors.

Pel que fa a la fauna, es vol prospectar, localitzar, estudiar i establir la biologia de conservació de l'*Akis bremeri*, l'escarabat dunar endèmic de Formentera, per assegurar la continuïtat d'aquesta espècie, una de les més escasses del món.

Hi haurà un pla per als invertebrats marins amenaçats on caldrà verificar l'estat de les poblacions, detecció i correcció de factors d'amenaça i fer un mostreig de poblacions. A més, també es programaran activitats d'educació i divulgació i implicació en la conservació d'administracions amb competències a la mar. En concret, dues de les espècies que seran objecte de feina seran la nacra i el corn o tritó.

A part d'això, també es revisarà i actualitzarà el *Llibre vermell dels vertebrats*, ja que la tercera edició datava del 2005. Cal recordar que és el gran document per a establir prioritats de conservació de cara al futur, tant per al mateix Servei com per als espais naturals protegits i la Xarxa Natura 2000.

Per altra banda, el projecte assumirà la redacció del Pla Boscà, un pla dedicat als rèptils i amfibis amenaçats arreu de les Balears que també dona suport a les tasques del Servei, per exemple, en la protecció del ferreret. També es preveu fer actuacions en poblacions de sargantanes que poden tenir problemes de conservació, sobretot en petits illots on els efectius poden ser molt dèbils. Un altre

punt que també s'haurà d'executar seran diferents accions de conservació de quiròpters.

També es definirà i redactarà el pla de gestió i les actuacions sobre rapinyaires amenaçades i aus aquàtiques. Així, doncs, s'invertirà en el soterrament de 500 metres d'estesa elèctrica a l'Albufera i senyalitzar amb dispositius anti-col·lisió esteses al Parc Natural des Trenc.

Endemés, s'ha plantejat elaborar un document estratègic per tal de crear bones sinergies amb el sector agrícola perquè aquest es trobi implicat i beneficiat de tots aquests plans de gestió amb la redacció de tota una sèrie de mesures de caràcter agroambiental i de desenvolupament rural. SEO/BirdLife també s'encarregarà de realitzar els peritatges d'inspecció de parcs zoològics.

Es farà també el disseny d'una sèrie d'indicadors d'impactes de cabres assilvestrades a la vegetació, que ajudarà a simplificar la gestió. En aquest sentit, el cap de Protecció d'Espècies, Joan Mayol, va explicar que "del que es tracta és saber els impactes que generen les cabres, no tant el nombre absolut, ja que pot variar molt ràpidament i obtenir-lo és complicat". D'altra banda, Mayol ha afegit que es redactarà el pla tècnic de com mantenir la lluita contra el verí i s'ampliarà el banc de coneixements tradicionals i d'usos tradicionals de la biodiversitat.

Moltes tasques interessants de les que vos donarem novetats al llarg dels propers dos anys i mig a través del Ciberespècies.

NOVA TEMPORADA DE SEGUIMENT DE PLANTES RARES AL PUIG MAJOR ... I EN FAN ONZE!

El seguiment de les poblacions de plantes amenaçades contemplades en el Pla de Conservació de la flora vascular del Puig Major ha arribat enguany al seu onzè any. El projecte ARES se n'ha fet càrrec, amb la col·laboració del botànic Llorenç Sáez de la Universitat de Barcelona.

Des de l'any 2008, se realitza al massís més elevat de l'arxipèlag un seguiment de diversos paràmetres demogràfics i de conservació de una dotzena de plantes amenaçades considerades com a prioritàries.

Detall d'un exemplar de Cotoneaster majoricensis que ha florit gràcies a la protecció d'una gàbia que impedeix l'accés de les cabres.

Aquestes plantes són endemismes exclusius del massís (com seria el cas d'*Agrostis barceloi* o *Coristospermum huteri*), endemismes de vàries muntanyes elevades de la Serra de Tramuntana (*Chaenorhinum rodriguezii*, *Cotoneaster majoricensis*), o bé de plantes que, tot i que no són endèmiques, són extremadament rares a Balears (*Colchicum longifolium*, *Cystopteris fragilis*, *Dryopteris tyrrhena*, *Hieracium amplexicaule*, *Polystichum aculeatum*, *P. setiferum*, *Rosa squarrosa*, etc.). La majoria de les plantes estudiades viuen en depressions càrstiques o bé en penya-segats humits i ombrívols difícils d'accedir, el que dificulta les tasques de seguiment.

Al llarg de la darrera dècada, a banda dels seguiments anuals i alguns estudis de recerca centrats en algunes espècies en concret, s'han realitzat actuacions per afavorir

la conservació d'algunes de les espècies més amenaçades. Entre les accions més importants realitzades pel Servei de Protecció d'Espècies al Puig Major destaquen les plantacions per reforçar les poblacions així com la protecció contra l'acció dels herbívors. De fet la predació causada per les cabres assilvestrades continua essent el factor de risc més greu –i comú– per a totes les espècies estudiades. Tanmateix l'acció de les cabres assilvestrades no suposa només un efecte negatiu per a diverses plantes amenaçades, ja siguin endèmiques o no, sinó que va molt més enllà i és un gravíssim problema que afecta a diversos ecosistemes de muntanya de la Serra de Tramuntana.

En aquests onze anys de seguiment hem constatat que dues variables principals poden determinar oscil·lacions interanuals en alguns paràmetres reproductius estudiats: per una banda, la predació exercida per les cabres (és a dir que tinguin més accés o no a determinades subpoblacions o rodals de plants protegides) i, per altra banda, la precipitació. Així en els darrers tres anys, que han estat bastant eixuts, s'ha constatat un baix nombre d'exemplars reproductius d'algunes espècies; per exemple, cap exemplar de *Coristospermum huteri* va florir al 2017, però per contra, la plujosa primavera de 2018 ha permès que prop d'una cinquantena de plantes d'aquest endemisme del Puig Major esdevinguin reproductores.

En el futur, a banda de la continuar els seguiments i accions concretes de conservació centrades en espècies (que de moment han estat molt positives, si bé la seva aplicació és bastant laboriosa), serà necessari abordar la conservació de la zona culminant del massís de manera que aquesta sigui efectiva i sostenible a llarg termini, en especial eliminant la greu amenaça causada actualment per les cabres assilvestrades.

Depressió càrstica del Puig Major a on es troben diverses espècies estudiades en el Pla de Conservació.

NOU RECOMPTE DE LA POBLACIÓ D'ORQUÍDIA DE PRAT A S'ALBUFERA

L'orquídia de prat, *Anacamptis robusta* (també coneguda com a *Orchis robusta*) té una distribució molt concreta: a Europa sols s'ha citat a s'Albufera de Mallorca i, a la resta del món, es coneix només a altres dues localitats del nord d'Àfrica. Està avaluada com a vulnerable per la UICN, i a les Balears està protegida i inclosa al Catàleg Balear d'Especies Protegides.

Aquesta primavera s'ha efectuat un nou recompte anual, entre el 12 d'abril i el 9 de maig, que se fa comptabilitzant el nombre de tiges florides. Les primeres visites s'han fet sense entrar a l'interior de les zones, i el cens definitiu s'ha realitzat en el moment que la floració ja s'estava començant a pansir, evitant així trepitjar les poncelles encara tancades dels exemplars en floració tardana. S'han anotat, així mateix, aquelles plantes amb les tiges florals romputes pel bestiar o menjades per insectes, així com les perturbacions i afectacions negatives detectades en cada una de les zones de cens.

El nombre de localitats visitades ha estat de 53 (46 dins dels límits del Parc i 7 fora) amb presència de floracions en 29 d'elles (25 dins dels límits del parc i 4 a fora). La xifra total de tiges florides ha estat de 4.238, de les quals 3.162 (el 74,6%) estan situades dins dels límits del parc i 1.076 (el 25,4%) estan a fora.

La zona de Son Bosc, amb 995 tiges florides, és la més nombrosa d'aquest any, i té el 23,5% del total de la població. Les dues àrees del camí dels Polls, vora la Font de Sant Joan amb 826 i 947 flors respectivament, tenen

el 19,5% i el 22,3%. Aquestes tres àrees sumen més del 65,3% de tota població d'aquesta rara orquídia.

La comparativa amb les dades històriques ens dona un nou descens vers els censos dels darrers 5 anys. L'explicació és senzilla: en general, les poblacions es mantenen o pugen lleugerament però les dues més importants han baixat quasi un 50%: les del camí dels Polls han baixat per l'alt nivell d'aigua aquesta primavera, mentre que a Son Bosc, perquè continua el canvi d'hàbitat de prada herbàcia cap a garruga arbustiva i pinar que no beneficia a aquesta orquídia.

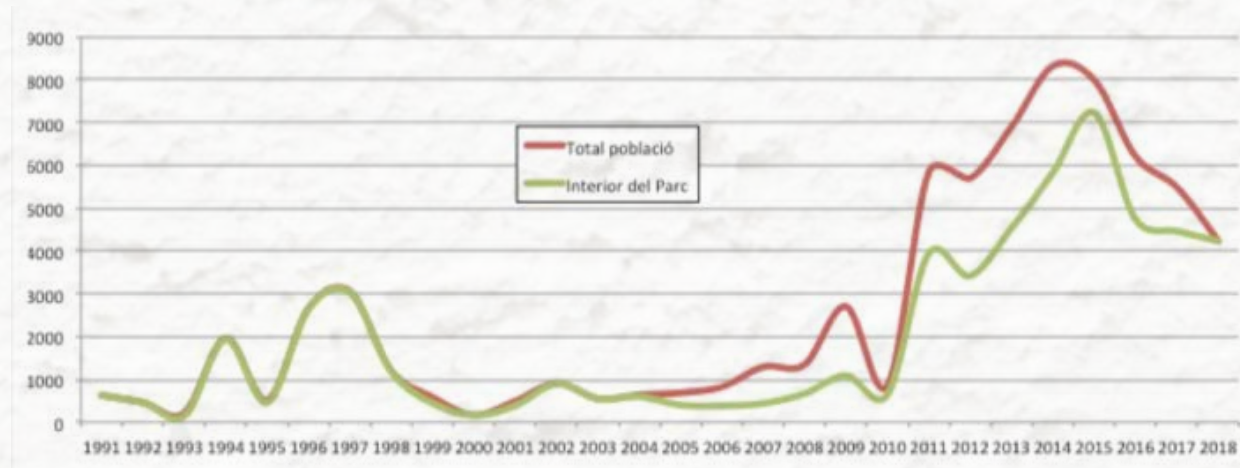
Sobre l'híbrid *Anacamptis x albuferensis*, la totalitat dels 67 exemplars localitzats estan situats, actualment, dins del Parc Natural, a la zona de Son Bosc i Can Eixut, seguint l'expansió cap a fora de l'àrea habitual, amb 12 exemplars dins la zona arrasada per les màquines al 2009 per a l'intent de construcció del camp de golf, on afortunadament la recuperació de l'hàbitat és molt notable.

A més, és destacable la retrobada d'un exemplar de gall gros *Serapias vomeracea* a l'interior del Parc. Aquesta raríssima espècie havia estat detectada als anys 2010 i 2011, essent l'única localitat de les Balears on es present.

Els propers anys continuarem amb el seguiment d'aquesta important població d'orquídies, dins el marc del projecte ARES, gràcies a la feina acurada d'en Pere Vicens.

© Pere Vicens

Evolució dels peus d'orquídia de Prat.

TROBADA SOBRE INVERTEBRATS MARINS A PALMA

El passat 24 de maig el Servei de Protecció d'Espècies va organitzar, a la seu de l'Institut Espanyol d'Oceanografia, una trobada amb especialistes en invertebrats marins i la Direcció General de Pesca amb l'objectiu de posar en comú la informació disponible sobre les tres espècies més amenaçades: el vermètid *Dendropoma lebeche*, la nacra *Pinna nobilis* i el corn *Charonia lampas*.

A la trobada van acudir el cap de secció d'Espècies, dos representants de la Direcció General de Pesca, tres inspectors de pesca, tres especialistes de l'IEO i el responsable d'aquestes espècies al projecte ARES, Manu San Félix (SEO/BirdLife).

L'objectiu era repassar la situació en què es troben les tres espècies protegides per tal d'acabar la redacció del Pla de Recuperació i Conservació que s'està preparant per a totes tres.

La gravíssima situació de la nacra va motivar que les tres especialistes de l'IEO (Salut Deudero, Elvira Álvarez i Maite

Vázquez) plantegessin la necessitat d'aprovar un pla d'urgència.

Respecte al corn, tots els assistents estan d'acord que seria bo desenvolupar un pla de recollida d'informació per tenir més coneixement de la situació de l'espècie. SEO/BirdLife, responsable del projecte ARES, analitzarà la millor manera de posar-ho en marxa.

Respecte al vermètid *Dendropoma lebeche*, hi ha acord en què hi ha una bona població de l'espècie i que ara per ara no està molt amenaçat. Per això s'acorda:

- Posar en valor a l'espècie i donar-la a conèixer ressaltant la seva importància com a bioindicador
- Destacar la seva antiguitat i lent creixement
- Elaborar un mapa de riscos i amenaces potencials, tenint en compte que viu a la franja litoral molt sensible als impactes i alteracions.

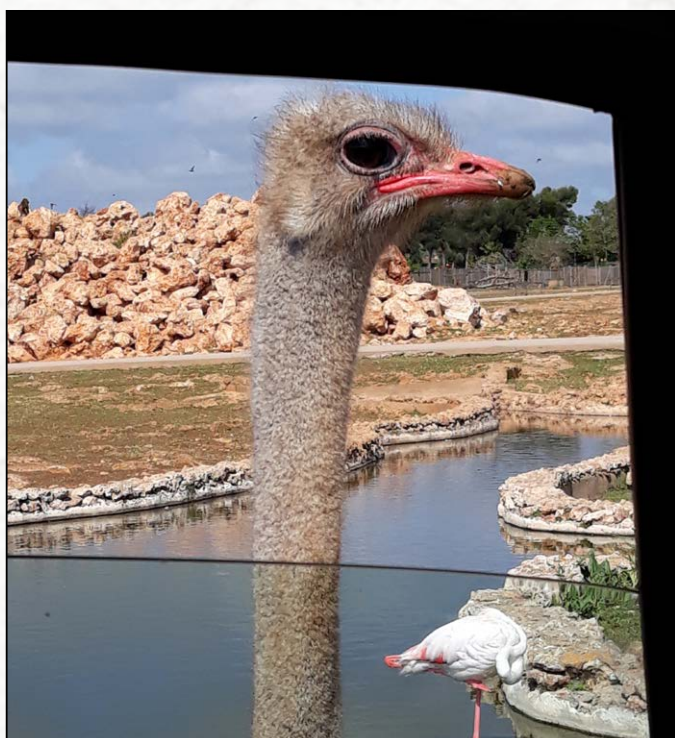
PERITATS SET NUCLIS ZOOLOÒGICS A BALEARS

Com a part del projecte ARES, el veterinari Juan José Bazán ha realitzat entre el maig i el juny un peritatge a les instal·lacions dels set zoològics i aquaris oberts al públic a les Illes Balears.

Se tracta de quatre aquàriums: el del Centre de Visitants del Parc Nacional de Cabrera, el de Cap Blanc a Sant Antoni de Portmany, el Palma Aquàrium i Marineland Mallorca; i tres zoològics: Natura Parc a Santa Eugènia, Lloc de Menorca, La Reserva Puig de Galatzó i el Zoo Safari de Sa Coma.

L'objectiu era revisar l'estat de les instal·lacions i la gestió dels nuclis zoològics per assegurar el bon estat dels animals. Primer s'han fet visites a cada un dels centres on s'han revisat els llibres de registres d'animals, els programes educatiu, de conservació i veterinari, inspecció de les instal·lacions per detectar deficiències, etc. Es tracta d'assegurar el compliment de la Llei 31/2003 de conservació de fauna silvestre als parcs zoològics, la Llei 8/2003 de sanitat animal i altres normatives vigents.

A continuació, després de cada visita s'ha preparat un informe pericial amb recomanacions de millora per al benestar animal, mesures profilàctiques i ambientals, de conservació ex-situ, del programa educatiu, del programa avançat d'atenció veterinària, sobre el personal especialitzat i medis materials o sobre les instal·lacions d'ús veterinari i registre d'espècies i exemplars.

© Juan José Bazán

© Juan José Bazán

ZONES HUMIDES ARTIFICIALS PER ACOLLIR AUS AQUÀTIQUES AMENAÇADES

Dins el marc del projecte ARES, s'ha realitzat una anàlisi de potencialitat de més de 70 zones humides artificials per acollir rosseta (*Marmaronetta angustirostris*), ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*), fotja banyuda (*Fulica cristata*) o parda (*Aythya nyroca*).

Finalment, s'han seleccionat nou zones, com les basses artificials més idònies per a realitzar alliberaments d'aus aquàtiques (apart de les zones naturals ja conegudes). Entre elles destaquen Son Nuviet (Petra), depuradora de Binissalem, Son Navata o la depuradora de Sa Ràpita. A més, entre d'altres també interessants però menys adients per la seva petita mida hi

trobem les dues basses de Sa Vinyola, o la bassa de Son Trobat o la de sa Teulera de Selva.

El nou Pla Homeyer preveu alliberaments d'aquestes espècies amenaçades per tal de millorar el seu estat de conservació no només a les illes, sinó també de les poblacions del nostre entorn biogeogràfic.

Des del projecte ARES volem agrair a WWF la seva col·laboració en la identificació d'aquestes zones en el marc del seu projecte MedisWet.

Bassa de Son Nuviet, una de les zones artificials potencials per a ser considerades pel Pla Homeyer com a punt d'alliberament d'aus aquàtiques amenaçades.

© Servei de Protecció d'Espècies

Ciberespècies és el butlletí electrònic del Servei de Protecció d'Espècies.

L'època III s'enmarca dins el projecte ARES (Actuacions per a la Recuperació d'Espècies Silvestres) que el Servei de Protecció d'Espècies ha contractat a SEO/BirdLife.

La seva distribució es farà per correu electrònic i també estaran disponibles a la plana web del Servei dins aquest enllaç:

<https://www.caib.es/sites/proteccioespecies/ciberespecies-75778/>

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA

SEO BirdLife